

სახალხო ფურცელი

საქართველო
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი

სურათიანი ჟამბიჯი

გაზეთის № 1

ლაშაბის № 1

კვირა, 1 ივნისი 1914 წ.

1914

VI-XII

ილიბეოლა

— მას არ უყვარვარ? — სევდიანი ვკითხავდი ნიავს, ის უპასუხოდ ფრთათა რხევით ეშურებოდა.

— მას არ უყვარვარ? — მოჩუჩუხეს ვკითხავდი წყაროს, ისიც კამკამით ყვავილებში იკარგებოდა.

— მას არ უყვარვარ? — მთის გაცრეცილს ვკითხავდი ღრუბელს და ჩემს კითხვაზე უკვე ჩემ წინ ცვრებად დნებოდა. მხოლოდ ერთს ღამეს, მყუდრო ღამეს ორს ვარსკვლავს ვკითხე, ორს ტურფა თვალსა, ნათელ თვალს რომ ემგავსებოდა.

შუქით მანიშნეს: „ჩვენ რა ვიცით! მასთან მიდიო და ჩააცქერდი შენს მომხიბვლელს ნათელ თვალსაო! და გაგიმელავენებს, გაგიმელავენებს, რაც დაუმაღავს ვარდის ფერ ბაგით, ტკბილის ბაგით კეკლუსს ქალსაო!“

წაველ და თვალებს მიჯნურისას ღრმად ჩავაცქერდი, თან გული ჩემი ჩუმის ვენებით ვკითხებოდა:

— გიყვარვარ? არა? — და კვლავ თვალნი გიყურად რბოდნენ, ხოლო მიჯნური რა მიმიხვდა, ილიმებოდა!

სანდრო შანშიაშვილი.

უპილო ღამე

დიდხანს დაჰყურებდა სანდრო დაფიქრებული მოთბობის უკანასკნელ სტრიქონებს. ბოლოს დახურა წიგნი და მიეყრდნო სკამის ზურგს, მაგრამ თვალები კი მაინც დახურული წიგნისკენ დარჩა. ეტყობოდა წაკითხულს ღრმა შთაბეჭდილება მოეხდინა მასზე...

„ნაუ“... დარეკა საათმა საღაც შორს. სანდრო გამოერკვა დაირეკა მეორეთ, მესამეთ... სანდრო ითვლიდა თავის ქნევით.

საათმა თორმეტი დაჰკრა.

წამოდგა მთქნარებით ზეზე, მძიმედ გაიარა ოთახში, გამოალო კარი და აივანზე გავიდა.

მთვარიანი ღამე იყო. გრილოდა. ჰაერში მოახლოვებული ზანთორის სუნი ტრიალებდა... ყველა მეზობლებს ეძინა.

რამოდენიმე წუთი დაჰყო გარედ, შემდეგ შემობრუნდა ოთახში გაიხადა და დაწვა. საბანში გახვეული წამოჯდა საწოლზე, ორივე იდაყვით მაგიდას დაეყრდნო და მაჩერდა გაბღღილებულ ღამფას. ერთ ხანს უმზირა. მერე, თითქოს რაღაც მოაგონდაო, წარბები შეუთამამდნენ, გაიღიმა. გადუწოდა ხელი მაგიდის უჯრას, გამოსწია და მის უკანა კუთხიდან თეთრ აბრეშუმის ცხვირსახოცში გახვეული რაღაც ნივთი ამოიღო. დასდო მაგიდაზე და დაუწყო მოწიწებით ცხვირსახოცს შლა. მასში აღმოჩნდა ახალგაზდა ქალის ფოტოგრაფიული სურათი. სანდრომ აიღო სურათი ხელში და დააცქერდა ზედ ნეტარის ღიმილით. დიდხანს დასჩერებოდა ასე. მერე ღამფას მიუახლოვა, თვითონ უკან გადისხარა და გახედა შორიდან: აქაც ნასიამოვნები დარჩა. შემდეგ აიღო ცხვირსახოცი, გადაუსვა ზედ ნელა, სათუთათ, თითქოს ეშინია არა ატკინოს რაო, და დააშტერდა ისევ. სურათის ბოლოზე ძალიან წვრილი ასოებით წარწერილი იყო ორი სიტყვა. სანდრომ იცოდა რაც ეწერა, მაგრამ მაინც, ვითომ და დიდის ძალდატანებით, ამოიკითხა: „შენი ელენე“. — „ჩემი ელენე! ჩემი... შემოგველე!“ და მიიკრა სურათი ტუჩებზე.

მერე ისევ სინჯვა დაუწყო. ატრიალებდა ხან წაღმა, ხან უკულმა, ხან გახედავდა გვერდზე ცალი თვალთ, ხან ორივე თვალს მილულავდა და მისჩერებოდა პირდაპირ, თან სიხარულით ილიმებოდა.

უან-დარკი. — ქანდაკება.

ბოლოს, როცა დარწმუნდა, რომ ელენე მშვენიერია რა მხრითაც უნდა გახედოს, მიაყუდა სურათი წიგნზე, დაუწია ღამფას და გაეხვია საბანში.

ძილი არ ეკარება სანდროს. ის ბრუნავს ხან აქეთ, ხან იქეთ, მაგრამ უარესი მოსდის: ამით უფრო ემატება სიფხიზლე. რომ ფიქრობდეს რამეზე, კიდე ჰო, მაგრამ არა, რაღაც უაზრო სურათები ეხატება თვალწინ და მეტი არაფერი. იმისი თავი თითქოს პაწაწინა აუზათ გადაიქცა, სადაც აზრების ნაცვლად ერთი ბეწვა თევზები დაცურავენ და ოქროში დაფერილი თავებით ერთმანეთს ეჭიდებიან. სანდროს გაახსენდა ვილკას ნათქვამი: ძილი თუ გაგიტყდეს, დათვალე და ჩაგეძინებო, მოსდგა თვლას. ითვლის ჯერ ჩქარა, შეუშლელად, მერე ჰგრძნობს, რომ რაღაც გამოურკვეველი ბურუსი ეხვევა გარს. თვალები ეხუჭება, ჩასთვლენა... „ას სამოცდა ათი, ას სამოცდა თერთმეტი... ას სამოცდა თექვსმეტი... ას სამოცდა ცხრა...“ სანდრომ შეამჩნია, როგორ აურ-დაურია და გაეცინა. დიდის სიფრთხილით მოტყუებული ძილი ისევ დასძვრა ხელიდან. — „დასწყევლოს ღმერთმა! უქმე მაინც იყოს ხვალ!“ გაჯავრდა სანდრო და დახუჭა ისევ თვალი. განუჭკერტელი წყვილიდი აეტუზა წინ, თითქოს ვეებერთელა შავი ატლასი გაჰკიდეს მის წინ ბაწარზე. ყვითელი ზოლები წითელი ნაპერწკლები, პებლები არე-დარევით დაცურავენ შიგ. სანდრომ გააქნია თავი. წყვილიდი გაიბო შუა და, როგორც დარცხვე-

საქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. სახ. რესპუბ.
ბიბლიოთეკა

ინგლისის გამოჩენილი არტისტი ირვინგი სხვა და სხვა როლში.

(ირვინგი დაიბრძო წელს მაისში, დაღუპულ გემზე, კანადის ახლო).

კარდინალ რიშელიე.

შეგლობა.

— ძალიან დიდი ხანია?
 — ჰო.
 — მაინც რამდენი წელიწადი იქნება?
 შამა პასუხს არ აძლევს.
 — სამოცი?..

— ეჰ, შვილო, ნუ შემაწუხებ! წადი შენ შენი გაკვეთილი ისწავლე ის გირჩევნია ჩემს ბაბუას; ხვალ კიდევ ორი არ მიიღო, წადი.

კოტე ბრუნდება უკან დაღონებული, ყურებ ჩამოყრილი გაკვეთილის სასწავლად, რომ ხვალაც ორი არ მიიღოს. თავის პაპის სახელი კი ვერ გაიგო.

სწუხს სანდრო. ის გრძობს მკერდ ქვეშ საშინელ ტკივილს, თითქოს უჩინარი რკინის თითები ჰკეცდნენ იმის გულს, რომ გამოსწურონ იქიდან უკანასკნელი სისხლის წვეთები... „მამ ასე, — ფიქრობს სანდრო — ასე წლის შემდეგ ჩემი შვილიშვილი საჭიროდ აღარ იცნობს უთხრას ჩემი სახელი თავის შვილს! და რომ აღარ ენახსოვრება, რა უნდა უთხრას!.. ეჰ, რა სისულელეა, რა მასხრობაა...“ და დახუჭა ნელა თვალები. წყვილიაღში ამოცურდა საზიზღარი ადამიანის ჩონჩხი; კბილებ დაკრეპილი, ცხვირ მოტეხილი სდგას ის და თავის ქნევით ადასტურებს სანდროს ფიქრს, რომ ყველაფერი სისულელეა, მასხრობაა, უმნიშვნელო და მსწრაფლ წარმავალი... „სწორედ, სწორედ, — ამბობს ჩონჩხი, — აი მაგალითად მე, შემომხედე ერთი, რას ვგეგვარ? საზიზღარი ვარ არა? და მერე ასეთი ვიყავი, მე? რა იქნა ჩემი ნაზი, ბამბის ქულასავით თეთრი სხეული? სად გაჰქრენ ჩემი შავი სიცოცხლით სავსე თვალები, ჩემი მარჯნის ფერი ტუჩები, ჩემი მშვენიერი, აბრეშუმა თმა“ სად გაჰქრენ ყველა ესენი?.. მატლებმა შეშუპავენ ნესტიან სამარეში, სადაგელმა თეთრმა მატლებმა!.. აი ერთი აგერ დამლოდავს, შემომხედე ერთი, როგორ დამლოდავს, შემომხედე!.. თვალს მარიდებ? გეზიზღები? გასაკვირვალად არ არის: მე ეხლა საზიზღარი ვარ; მაგრამ ასეთი არ ვიყავი მე ყოველთვის, არა. მშვენიერი სხეული იყო აგებული ერთ დროს ამ საზიზღარ ჩონჩხზე! ოჰ, იმას არ მოარიდებდი შენ თვალს! საუცხოვო იყო ის! საუცხოვო იყო!.. გინდა გაჩვენო? ჰა? გინდა?.. აი, აი, შემომხედე! აი, აი, აი!..“ სანდრომ შეხედა: ჩონჩხის მაგიერ ტიტველი ქალი იდგა მის წინ... კარგად იცის, რითაც გათავდება ყოველივე ეს... იცის და არც ეწინააღმდეგება გრძობას, რომელიც თან და თან იპყრობს მას. რათა რა ენაღვლება? განა სულ ერთი არ არის? ასე წლის შემდეგ ხომ... ეჰ, რა თქმა უნდა, რომ სულ ერთია!..

ლამფას აუწია. წყვილიაღი შეკრთა და მიიჩქალა კუთხეებში. გადახედა მაგიდას. იქ ყველაფერი თავის რიგზეა. სურათი ისევ წიგნზეა მიყუდებული. ის ილიმება ტკბილად, ალერსიანად და პირდაპირ სანდროს უტკერის თვალებში. სანდროს არ მოსწონს ეს გულუბრყვილო მისი ღიმილი, იმას ცოტა არ იყოს აბრაზებს კიდევ ეს ფართო

ჰამლეტი.

ბავშვური თვალები, ასე გულდასმით რომ უტკერიან მას... გარდა ამისა ის იმ აზრის არის, რომ ქალი, თუნდა გარყვნილებას ტაძარი აუშენებოს იმის გულში, მაინც შესძლებს გამოხატოს სახეზე სრული უმანკოება, და ვინ იცის ეგები ელენეც... ჰო, ვინ იცის?

— რას მიყურებ? — შეეკითხა სანდრო ხმა მალლა სურათს. მისმა ხმამ უცნაურად გაიდუღუნა სიჩუმეში, და სანდრო თვითონვე შეკრთა; მაგრამ მალე დამშვიდდა, რადგანაც მოაგონდა, რომ ეს ყოველთვის ასე ხდება, როცა კაცი მარტოა ოთახში და ხმა მალლა იტყვის რამეს, მით უმეტეს შუადამეზზე... მოაშორა სურათს თვალი... „ვერ დაიჭირავს სიკვდილსა გზა ვიწრო, ვერცა კლდოვანი“, გაიფიქრა სულ უნებურად. „რა ვუყო მე, თუ ვერ დაიჭირავს“, დაუმატა და მიაჩერდა ჭერს. დაითვალა ზედ გაკრული ლამფები და გამოუვიდა თექვსმეტი, მაგრამ, რადგანაც მას არა ერთხელ დაუთვლია ისინი, კარგად იცას, რომ თექვსმეტი კი არა ჩვიდმეტი უნდა გამოსვლოდა და, შეცდომა რომ გაისწოროს, ხელ-ახლა მოსდგა თვლას, მაგრამ დაეზარა და დაანება თავი.

თვალები დახუჭა. ის ეხლა არაფერზე არა ფიქრობს, არაფრის დარდი არა აქვს. გული კი სტკივა ცოტათი ოღონ. ცოტა შუბლზე-

დაცა ჰგრილა, თითქოს ობობას ქსელი ეფინება ზედ, მაგრამ მან კარგად იცის, როს ეს ოფელია და არა ობობას ქსელი... ერთი სიტყვით ეხლა ისე გრძობს თავს, როგორც ცუდი სიზმრის შემდეგ; თითქოს მალალი ხიდან ჩამოვარდა სიზმარში და იმ დროს, მიწაზე, რომ დაეცა, გამოელვოდა. ასეთ სიზმრებს ხშირად ჰხედავდა სანდრო ბავშვობის დროს. აი, სდგას ის, სულ პატარა ბავშვი, ვითომც სახლის თავზე და ხელს უწვდის მწიფე ქლიავს მოსაწყვეტად, მაგრამ ერთბაშად ფეხი დაუსლტება და სახლის თავიდან ძირს ვარდება. შემკრთალი, ოფელში გაწურული გამოიღვიძებდა პატარა სანდრო ასეთი სიზმრის შემდეგ და მაგრა მიეკროდა დედას მკერდზე.

- უჰ, დედა, დედა! რავარი გადმოვარდი!
- დედას გამოელვოძებდა.
- რა იყო, შვილო?
- სახლის თავზე ვიდექი, ქლიავი მინდოდა და... უჰ, უჰ!..
- გადმოვარდი?
- ჰო, ძალიან.
- დედა მიხვდება რაშიც არის საქმე და ამშვიდებს ბავშვს:
- ეგ, შვილო, იმიტომ რომ საზრდელი ხარ.
- მერე დედა?
- მერე ის, რომ იზრდები.
- ძილში?
- ჰო, ძილში.
- უჰ, ეგ კარგი ყოფილა! ხომ კარგი ყოფილა, დედა?..
- ჰო, შვილო, კარგია.
- ნეტავი კიდე გადმოვარდებოდე. გუშინ მე და ვანო დავეხოლეთ ერთმანეთს და დაიჯინა, მე უმფრო მალალი ვარო. აბა ხვალა ნახოს! ხვალ ხომ მე ვიქნები, დედა, უმფრო მალალი?... ჰა?... მიტხარი, დედა, მე ვიქნები?
- ჰო, შენ იქნები, შენ...
- ვაი თუ ისიც ჩამოვარდეს ამალამ... მარა ამას სულ ბაყაყები ესიზმრება, თურმე. ბაყაყებმა ხომ არ იცის, დედა, გაზდა?
- არ იცის. გეყოფა ეხლა, დაიძინე თვარა...
- რა თვარა?
- არაფერი, არა, დაიძინე.

სანდრომ ჩაყო თავი დედის ძუძუებში და მოემზადა დასაძინებლად, მაგრამ ერთი საჭირობოტო საკითხი კიდე დაიბადა იმის

პაწაწინა თავში და, თვითონ რომ ვერაფერი გააწყო, მიმართა ისევ დედას:

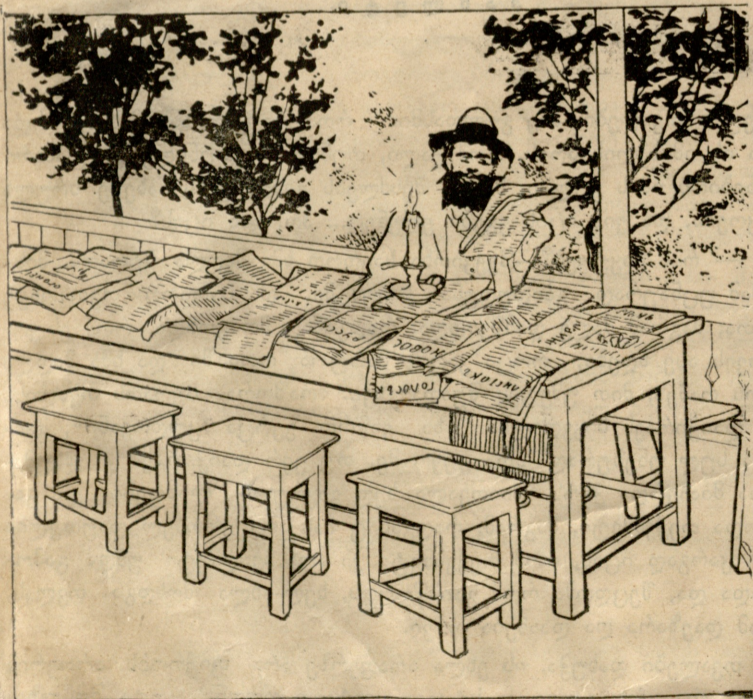
- დედა.
- რა იყო?
- ნეტავი ბაყაყებს ნაჯახები თუ აქვს?
- სულელი! ვინ მისცათ ბაყაყებს ნაჯახები?
- არც წალდები?
- არც წალდები.
- აბა შეშას რითი სჩენენ?... ვანომ მითხრა, ზამთარში დაანთებენ ბუხარში ცეცხლსო, მოუჯდებიანო და მერე ბებერი ბაყაყები დაიწყებენ ზღაპრების მოყოლასო... მართლა?
- ტყუილი, მოუტყუებიხარ.
- იჰ, მოუფუტყუებივარ რა! ის მომატყუებს თუ?.. დღეს კიდე, მართლა, ქორმა რომ ჩვენი ქათამი მოიტაცა, კალოზე ვიდექით და მითხრა, ეს ქორი ეხლა წაიღებს ამ ქათამს შორს ტყეშიო, აი პატარა სახლი აქვსო და, რომ მიიტანს ქათამს, გამოეგებება თავის ცოლიო, გამოართმევსო და... მერე... ის ბეჩა, რა ჰქვია..
- თუ არ და იძინე ეხლავე გარეთ გაგსვამ! უჯავრდება დედა ბავშვს.

სანდრო ხმას იკმენდს და შეშინებული ეკვრება დედას გულზე. ოქროს ზოლივით მისცურავს მოგონება სანდროს მეხსიერებაში. ის წევს გულაღმა თვალზე დახუჭვილი და მოგონებებში გართული თან და თან უახლოვდება სიფხიზლის საზღვარს. აი, კიდეც ჩასთვლენა, მიეძინა... მოგონება სიზმრად გადაექცა. ის წევს, ვითომც ეხლა დედასთან, დიდი, ოცი წლის კაცი; ეკვრება გულზე და შესტირის: „დედა, დედა! გადმოვარდი, დავეცი... ოჰ, რავარი დავეცი, რომ იცოდე!.. დედა!..“ ეხვევა, ჰკოცნის და თან ცრემლებითა ჰბანს ძუძუებს...

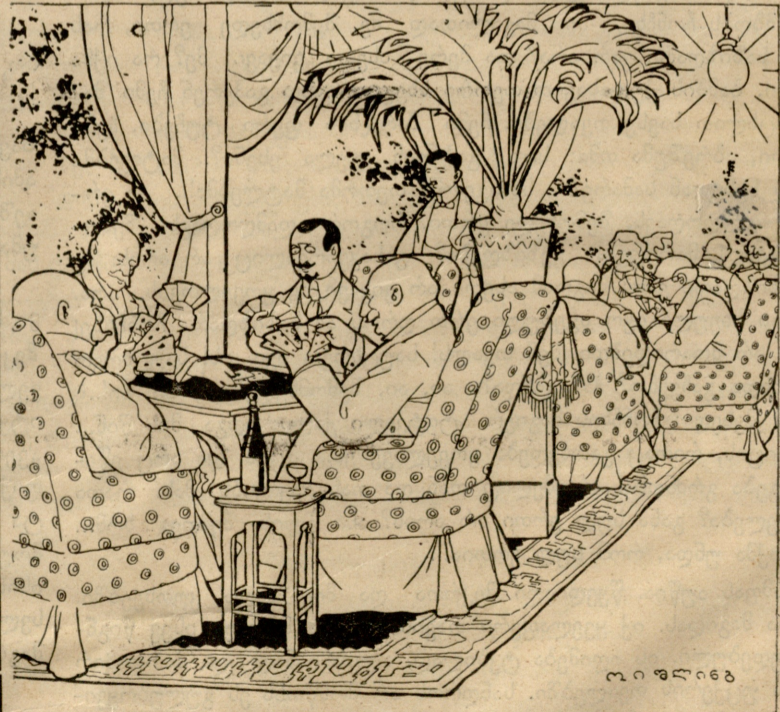
ორი ცრემლი იბადება სანდროს თვალებში. ისინი ნელ-ნელა იზრდებიან და ბრწყინავენ ლამფის შუქზე.
ნაუ... ნაუ... ნაუ... ნაუ.
ერთი ცრემლი შეთრთოლდა, ჩამოსრიალდა ლოყაზე და დააკვდა ბალიშს. მერე უკან გაედევნა, მაგრამ ვერ მიაგნო და მიიკარგა სადღაც...
კ. ჰიქინაძე.

სახალკლუბში

სამკითხველო.

ბანქოს სათამაშო ოთახი.